

ІМПУЛЬС РОЗВИТКУ ШКОЛИ Й ГРОМАДИ В ПЕРІОД ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Н.І. ЛІСОВА,

кандидат педагогічних наук,
проректор КНЗ «Черкаський обласний
інститут післядипломної освіти
педагогічних працівників», м. Черкаси
lisova2009@gmail.com

У статті автор розкриває особливості взаємодії школи й громади в умовах сучасних реформ, особливу увагу звертає на цінності такої взаємодії з метою розвитку як школи, так і громади.

Ключові слова: школа, громада, демократизація, взаємодія, цінності, реформа, зміни.

Сьогодні українське суспільство перебуває на етапі становлення та розвитку демократії, а тому його охопили трансформаційні процеси в усіх сферах, зокрема загальної середньої освіти. Проходять зміни насамперед в управлінні нею в умовах реформування та модернізації. Трансформаційні процеси спрямовуються на формування єдиного освітнього простору, забезпечуючи таким чином умови для надання якісних послуг, які мають відповідати освітнім потребам різних верств населення України. При цьому основний акцент робиться на реформи сучасної української школи, які зніціювало галузеве міністерство, подаючи до Кабінету міністрів України Політичну пропозицію. Важливо звернути увагу на проблемні питання, які включені до неї: втрата актуальності знань, молодіжний інтелект все більше виїжджає за кордон на навчання та постійне проживання; вичерпалась мотивація як для учнів, так і педагогів та ін. [1]. Названі проблеми спонукають до активного вирішення їх насамперед владою, а також визначеним нами трикутником: «суспільством – громадою – школою».

Враховуючи ті зміни, які пройшли в зв'язку з децентралізацією влади, гостро постала проблема взаємодії громади й школи. З огляду на це, на перший план виходять суб'єкти, від яких залежить запровадження реформ. Насамперед до них відносимо об'єднані територіальні громади, які одержали від держави частину повноважень. Вважаємо такий крок доцільним, оскільки новостворені об'єднання знаходяться ближче до пересічних громадян і можуть оперативніше задовольняти їхні потреби. Одночасно варто зауважити: успішною громада буде тоді, коли вона буде спроможна вирішувати соціальні, економічні проблеми. Як зазначає А. Ткачук, що «Україна задекларувала шлях формування потужного місцевого самоврядування. Сила останнього визначається спроможністю територіальних громад безпосередньо або через демократично обрані ними органи вирішувати самостійно й під свою відповідальність більшість питань місцевого значення» [5], зокрема загальної середньої освіти. «Такі органи є силою, яка спроможна надати імпульс розвитку об'єднаній громаді або загальмувати його. Це залежить від уміння кожного використовувати надані права й можливості, що, у свою чергу, залежить від постійного підвищення рівня освіченості, отримання нових знань та навичок управління. ... Тому постійно необхідно займатися самоосвітою, відвідувати конференції та семінари, інвестиційні форуми та спеціалізовані тренінги. Запровадити принцип життя: не боятися вчитися» [там само].

Вплив такої громади й на розвиток освітньої сфери буде відчутним. Уряд стимулює створення громад, які об'єднуються, зокрема навколо міст, вбачаючи в цьому більшу спроможність їх. З одного боку, це добре, тому що розширилися межі, з'явилися можливості залучення людей з високим інтелектуальним потенціалом, зростають бюджетні можливості, а з другого боку, - нове об'єднання потребує навчання з багатьох життєво важливих питань: управління, формування людських цінностей, «уміння жити разом», «чути один одного», тобто з'явилася потреба сформувати продуктивну взаємодію, і при цьому ключова роль відводиться школі як культурно-

освітньому центру, основна мета якого – не просто надавати освітні послуги учням, а й брати участь у розвитку спільноти, залучивши батьків і жителів до вирішення соціальних та інших проблем – шкільних, громади в цілому. Таким чином школа набуває статусу «громадсько активної школи» (ГАШ), це дає можливість створити навколо неї дієве громадянське суспільство, а вона стає своєрідною моделлю, яка може залучати місцеві громади до активної участі в справах освіти, розширення партнерства, підвищення відповідальності школи та громади за виховання дітей, педагогізацію батьків та членів громади.

Важливо, що таку школу має очолити керівник-лідер, який здатний створити умови для професійного зростання кожного працівника, спільно з партнерами виробити концепцію та програму розвитку. ГАШ роблять свій внесок у згуртованість місцевої спільноти, допомагаючи соціальним групам більше дізнаватися одне про одного, навчатися мирного співжиття. Це, у свою чергу, сприятиме передумовам створення комфортної навчальної атмосфери в школі. Вона стане головним ресурсним центром для всієї громади й пропонуватиме різні послуги, які залежать від потреб мешканців, зокрема: може надавати підтримку родинам, організувати навчання для дорослих і членів громадських об'єднань та ін. Таким чином, школа реально буде виконувати роль волонтера: виховуватиме відчуття громадянськості, посилюватиме самоповагу й впевненість, докладатиме зусилля для розвитку всієї громади. Суб'єкти ГАШ допомагатимуть громадським об'єднанням виконувати потрібні громаді дії: школа буде навчати їх методики організації громад, проведенню опитувань, аналізу результатів тощо. Знаковим є те, що таку школу підтримуватимуть батьки, швидше розумітимуть потреби розвитку своїх дітей, можуть вдома створити оптимальні умови для їх навчання. Іншими словами, така співпраця між педагогами й батьками сприятиме проведенню активного діалогу, і таку школу ми можемо назвати відкритою до змін, бо в усіх аспектах життєдіяльності вона керуватиметься демократичними принципами: працівники школи дослухаються до дітей,

батьків, партнерів, громади та готові будуть корегувати власну практику роботи, тобто формуватиметься шкільна культура, зміцнюватимуться партнерські зв'язки з різними установами та представниками громади. Ці взаємини дадуть змогу різним службам, які опікуються питаннями дітей, родин і громадськості, гармонійно взаємодіяти між собою, координувати послуги й підтримувати одне одного. Партнерські стосунки передбачають взаєморозуміння сфер відповідальності, залучення й спільне використання ресурсів та активний, відкритий обмін інформацією.

Вважаємо, що ефективною стане така модель школи при умові розвитку власного ресурсу, людського капіталу, який складається із учнівського, педагогічного, батьківського колективів і які здатні діяти на засадах довіри. Для цього треба виробити такі правила взаємодії між усіма суб'єктами, які б сприяли розвитку учня, учителя, батька, керівника навчального закладу. Правила взаємодії мають базуватися на загальнолюдських цінностях: чесності, відповідальності, щирості, відкритості, сміливості та ін.

На наш погляд, для забезпечення ефективного управління як громадою, так і школою варто виробити правила взаємодії органів місцевого самоврядування та громад, які б базувалися на чесності в судженнях, висловлюваннях власних думок без страху, щирості під час обговорення проблем. Кожен етап такої роботи має будуватися на дотриманні відкритих, зрозумілих та єдиних для всіх учасників правил поведінки, розроблених спільних критеріїв.

Список використаних джерел:

1. Жук Т. Становлення нової української школи [Електронний ресурс] / Т. Жук – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pedrada.com.ua/article/301-stanovlennya-novo-ukranksko-shkoli>.
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

3. Політична пропозиція «Нова українська школа» [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249588903&cat_id=244276429
4. Сеїтосманов А. Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс] / А. Сеїтосманов, О. Фасоля, В. Мархлевський / Режим доступу: <http://osvitakm.in.ua/?p=1790>
5. Ткачук А. Децентралізація: реформа в дії [Електронний ресурс] / А. Ткачук / Режим доступу: <http://xn--80aid1auz.xn--80ao2a3f.xn--j1amh/analitika/590-tkachuk-ekspert-dec.html>

Лисовая Н.И.

ИМПУЛЬС РАЗВИТИЯ ШКОЛЫ И ОБЩЕСТВА В ПЕРИОД ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

В статье автор раскрывает особенности взаимодействия школы и общины в условиях современных реформ, особое внимание обращает на ценности такого взаимодействия в целях развития как школы, так и общества.

Ключевые слова: школа, общество, демократизация, взаимодействие, ценности, реформа, изменения.

N. LISOVA

IMPULSE OF SCHOOL DEVELOPMENT AND SOCIETY IN THE PERIOD OF DEMOCRATIZATION OF THE COMPANY

In the article the author reveals the peculiarities of interaction between school and community in the context of modern reforms, paying special attention to the values of such interaction for the development of both school and community.

Key words: school, community, democratization, interaction, values, reform, change.